

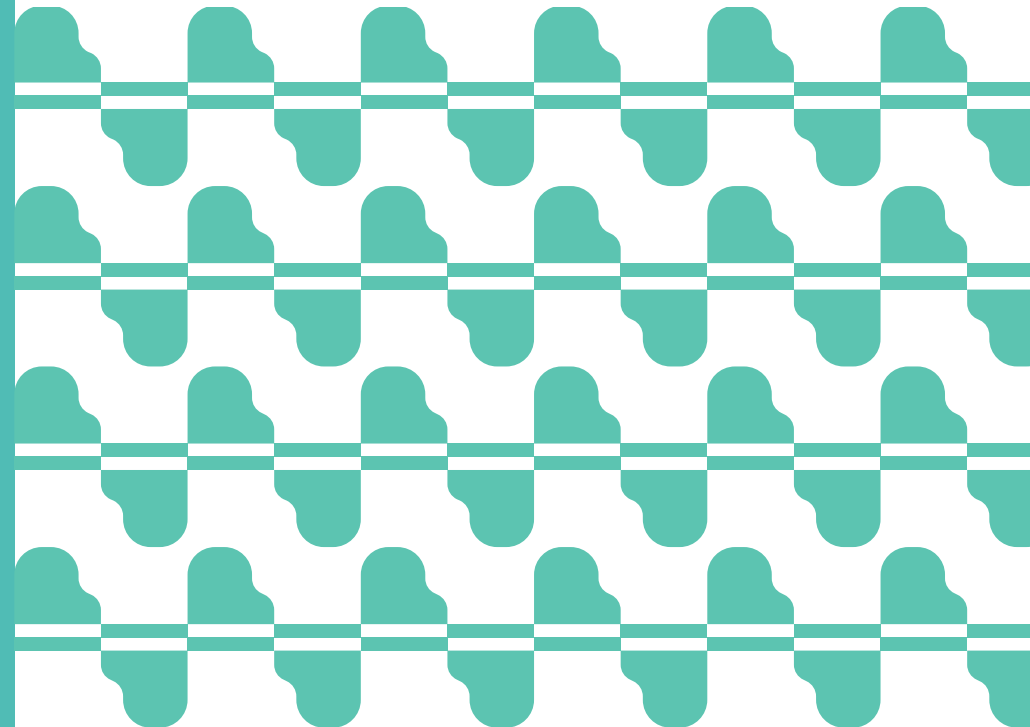
Lausuntopyyntö - Kuntalain väliaikainen muuttaminen

Talousjaosto 9.9.2020

Talusojohtaja Kirsi Rinne

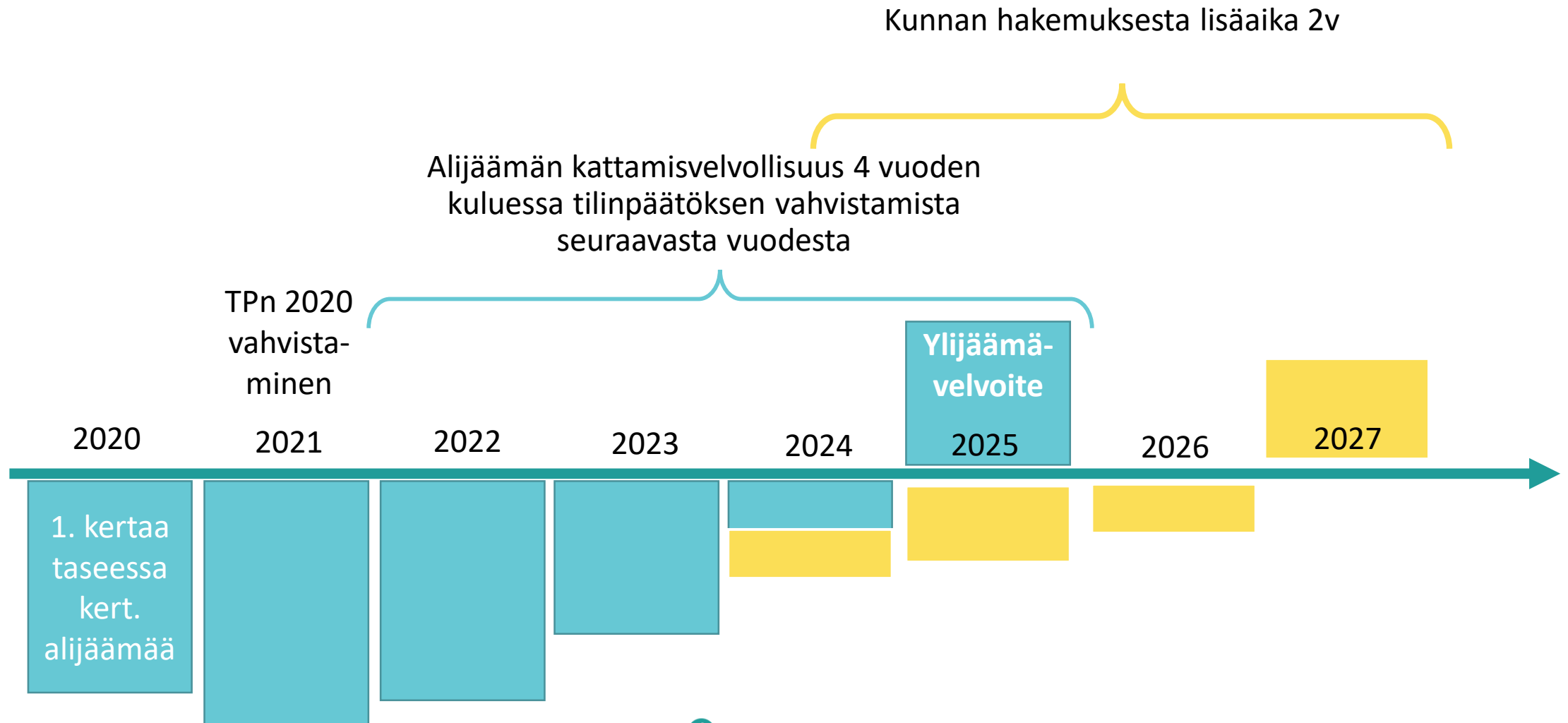
Järvenpää

Muutosesityksen sisältö

- Nykyinen laki:
 - Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä on katettava enintään 4 vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.
 - Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.
 - Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää säädetyssä määräajassa.
- Muutosesitys:
 - Lakiin lisättäisiin uusi pykälä alijäämän kattamista koskevan määräajan muuttamisesta valtiovarainministeriön päätöksellä kunnan hakemuksesta.
 - Muutoksen jälkeen valtiovarainministeriö voisi kunnan hakemuksesta päättää, että kunnan tulee kattaa taseeseen kertynyt alijäämä enintään 6 vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.
 - Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voitaisiin käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään 6 vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien niiden kuntien osalta, joille olisi myönnetty momentin mukainen määräaika.
 - Muilta osin arviointimenettelyn käynnistämisen edellytyksiin sovellettaisiin voimassa olevaa lakia.
 - Laki olisi voimassa määräajan, 31.12.2025 asti.

Taseeseen kertyneen alijäämän kattamisvelvollisuus

Päätöskriteerit

- Päätös määräajan pidentämisestä voitaisiin tehdä, jos kunta covid-19-epidemiasta aiheutuvien poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi ei voisi kattaa alijäämää lain mukaisessa määräajassa.
- Hakemukseen tulisi liittää selvitys covid-19-epidemiasta kunnalle aiheutuneista taloudellisista vaikutuksista sekä suunnitelma talouden tasapainottamiseksi toteutettavista toimenpiteistä.
 - *Järvenpään on muutoksesta huolimatta hyväksyttävä talouden tasapainottamissuunnitelma viimeistään osana 2022 talousarviota*
 - *Tasapainottamisohjelmalla pitää kääntää tase ylijäämäiseksi viimeistään vuoden 2025 tilinpäätöksessä*
 - *Covid-19-epidemian taloudelliset vaikutukset pitää erotella muista taloudellisista haasteista tilinpäätöksissä 2020-202X*
 - *Lakiehdotuksessa vaikutusaika on rajattu kahteen vuoteen, kuinka realistista tämä on?*
- *Epidemian vaikutusten erottaminen muista tekijöistä perustuu aina arvioon, vaikutusta ei voi seurata suoraan kirjanpidon kautta (aiheuttaa lisätyötä)*
- *Päätös lisäajasta perustuu VM:n arvioon*
 - *covid-19-epidemiaan liittyvistä perusteluista ja*
 - *tehdyn tasapainottamisohjelman riittävydestä*

Lisääajan hakeminen ja päätös lisääjasta

- Kunta voisi tehdä määräajan muuttamista koskevan hakemuksen valtiovarainministeriölle aikaisintaan alijäämän kattamiskauden päättymistä edeltävän vuoden kesäkuussa ja viimeistään alijäämän kattamiskauden päättymisvuoden elokuun loppuun mennessä.
- Määräajan pidentäminen olisi sidottu alijäämän kattamiskauden päättymiseen, jolloin kunnan tulisi edeltävästi ensisijaisesti pyrkiä kattamaan alijäämä voimassa olevan kuntalain mukaisessa määräajassa.
 - *Jos Järvenpää ajautuu alijäämäiseksi 2020 → lisääaikaa voi hakea 6/2024-8/2025 välisenä aikana*
- Valtiovarainministeriön kunnan hakemuksesta tekemän päätöksen kunta voisi ottaa huomioon seuraavan vuoden talousarviossa sekä taloussuunnitelmassa, joita valmistellaan kunnassa talousarviovuotta edeltävänä syksynä.
 - *Jos lisääaikaa jouduttaisiin hakemaan, päätös saataisiin ennen 2025 tai 2026 talousarviokäsittelyä*

Lisäaikaan liittyvät velvoitteet

- Hakemusprosessiin liittyvä tiedonkeruu- ja raportointivelvoite tilinpäätösten yhteydessä
- Alijäämän pidennetyn kattamiskauden ajan
 - Kunnalla olisi valtiovarainministeriölle raportointivelvoite talouden tasapainottamiseksi tarvittavien toimenpiteiden onnistumisesta
 - Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys toimenpiteiden toteutumisesta ja riittävydestä tilikaudella
 - Selvitys on tehtävä tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä
- *Lisäajasta riippumatta covid-19-epidemian taloudellisiin vaikutuksiin vetoaminen arviointimenettelyn käynnistämisen estämiseksi edellyttää kunnilta tiedonkeruuta ja vaikutusten dokumentointia ts. ei aiheuttane merkittävää lisätyötä*

Vaihtoehtoiset muutosesitykset

- Ei muuteta kuntalakia
 - Arviointimenettelyn käynnistäminen on jo nyt valtionvarainministeriön vallassa, jolloin covid-19-epidemian vaikutukset voidaan huomioida nykyisen lain puitteissa
 - Edellyttää kunnilta toimintakertomuksiin erittelyä koronan talousvaikutuksista
 - *Sama lopputulos ilman erillistä hakuprosessia?*
- Muutetaan alijäämän kattamiskautta kaikkien kuntien osalta vuodesta 2020-2022
 - Helpottaa esityksen mukaisesti toteutuessaan vain niitä kuntia, joiden alijäämän kattamisvelvoite erääntyy vuosina 2020-2022 (ts. kunnat, joiden talous on ajautunut kriisiin muiden syiden kuin koronan vuoksi)
 - Jos kunta on alijäämäinen ensimmäisen kerran 2020, alijäämä tulisi kattaa 2025 tilinpäätöksessä
 - *Ei kohdennu lain tavoitteen mukaisesti covid-19-epidemian aiheuttamien talousvaikeuksien helpottamiseen, eikä kohtele kuntia tasavertaisesti*
 - *Pitäisi kaikkiin kohdistuakseen olla voimassa pidempään, mikä taas johtaisi hitaampaan kuntien talouden tervehtyttämiseen ja yleisen julkisen talouden tilanteen heikentymiseen*

Lausunnossa huomioitavaa

- Yleinen julkisen ja kuntatalouden tila huomioiden kaikki kunnille tarjotut lisäkeinot covid-19-epidemiasta aiheutuvien taloudellisten lisähaasteiden ratkaisemiseen ovat perusteltuja ja kannatettavia.
- Kuitenkaan ylijäämäisten tai alijäämäiseksi nyt ajautuvien, Järvenpään kaltaisten kuntien talouden tasapainottamisveloitteen näkökulmasta tarjotulla lisäajalla ei ole suurta merkitystä.
 - Covid-19-epidemian vaikutus voidaan huomioida arviointimenettelyn käynnistämisessä myös nykyisen lain puitteissa.
- Suora tuki kunnille covid-19-epidemiasta aiheutuvien taloudellisten haasteiden helpottamiseksi toimisi paremmin.
 - Alijäämäiseksi nyt ajautuvat kunnat, kuten Järvenpää voisi selvitä tilanteesta jopa ilman alijäämäkriteerin täyttymistä.
- Muutosehdotuksen määräaikaisuus johtaa kuntien eriarvoiseen kohteluun.
 - Jos talous ajautuu alijäämäiseksi vasta vuonna 2022, kunta ei saa lain puitteissa helpotusta covid-19-epidemiasta aiheutuvien taloudellisten lisähaasteiden kattamisaikaan. Kuitenkin ilman epidemiaa, kunta ei välttämättä ajautuisi lainkaan alijäämäiseksi.
- Sote-maakuntaratkaisun vaikutusta kuntien alijäämien kattamiseen ei ole erikseen huomioitu. Ratkaisusta riippuen katettavaksi tulevat alijäämät voivat kasvaa kunnissa merkittävästi keinovalikoiman supistuessa.
 - esim. kuntayhtymien alijäämien kattamisvelvollisuuden jääminen kuntiin